

Hoofdstuk LIV

„Hij zal Zaad Zien.”

Vers 1

1. Zing vroolijk, gij onvruchtbare die niet gebaard hebt; maak geschal met vroolijk gezang en juich, die geen barensnood gehad hebt; want de kinderen der eenzame zijn meer dan de kinderen der getrouwde, zegt de HEERE.

Het verband tusschen dit en het voorgaande hoofdstuk is in den regel te zeer uit het oog verloren. Dit hoofdstuk sluit zich aan bij het tiende vers, met name de uitdrukking: *Hij zal zaad zien*. Hier zien we nu het zaad, dat Christus op Golgotha door Zijn kruisdood zou verwerven. Men kan dus dit gansche hoofdstuk gevoegelijk als een vervolg en nadere ontwikkeling van het voorgaande beschouwen.

De hoofdgedachte van dit kapittel, gelijk van het gansche tweede deel van Jesaja, is de wederaanname van Israël. Deze verzen hebben duizendwerf dienst moeten doen als tekst over de Kerkuitbreiding. Doch bij dergelijke Kerkverheerlijking schijnt men niet te beseffen, dat men terzelfder tijd doet aan Kerkonteering, dewijl men om zichzelf eenigermate gelijk te blijven, van de Kerk wel eene onvruchtbare en verachte vrouw dient te maken, gelijk ze in het eerste vers geschilderd wordt. Men beroept zich voor de idee der Kerkuitbreiding veelal op Gal. 4:27, waar de Apostel dit woord toepast op het Jeruzalem, dat boven is. Doch dit Jeruzalem is geenszins hetzelfde als de geïnstitueerde Kerk. De Kerk is ook nimmer geheel onvruchtbaar geweest, doch Israël nu reeds voor meer dan tweeduizend jaren; de Kerk is nog nimmer voor een klein oogenblik verlaten geweest, vers 7, want Christus heeft haar de belofte gegeven van tot de voleinding toe bij haar te zullen zijn. Wil men een hoofdstuk als dit van de heerlijkheid der Kerk verklaren, dan verloopt men noodwendig in allerlei ongerijmdheden, terwijl daarentegen al de kracht en pracht der beeldspraak zeer gepast van Israëls toekomstige glorie kan worden verklaard. Tot recht verstand van dit hoofdstuk zij voorts nog opgemerkt, dat de gansche voorstelling van Israël als vrouw hier berust op de rijke bondsbetrekking, waarin Israël als natie tot God staat. Bij de oprichting van het volksverbond op Horeb was deze echt van Gods zijde uit vrije liefde gesloten, doch door Israël aldra met schandelijke echtbreuk beantwoord. Israël was als de vrouw van Jehova onvruchtbaar en ontrouw, en daarom heeft Jehova haar voor een klein oogenblik verlaten, vers 7. We hebben in dit vers kennelijk eene historische toespeling op Sara en Hanna. Eene onvruchtbare Oostersche vrouw zag haar geluk verwoest en gevoelde zich eenzaam en ellendig en werd veelal miskend en veracht. Zij zag in een veeltalig kroost hare heerlijkheid. Doch de rollen zullen voor Israël, die nu nog onvruchtbaar, ontrouw, eenzaam en verstooten is, eenmaal worden omgekeerd. De eenzame vrouw wordt hier opgeroepen om zich grootelijks te verblijden, zooals blijkt uit de drie verschillende uitdrukkingen, die de profeet bezigt voor gejuich. De grond dier groote vreugde zal

het groot aantal kinderen zijn. Die zullen meer in getal zijn dan van de getrouwde. De eenzame en getrouwde worden hier tegenover elkander gesteld. De eenzame beteekent eigenlijk de verwoeste en doelt op de verwoesting van Jeruzalem. De Heere zal haar weer aannemen en dan zal zij meer kinderen baren, als de eens eenzame, dan zij vroeger, toen zij nog niet verlaten was, gebaar had. Men vergelijkte met dezen oproep tot vreugdebedrijf het schoone, profetisch danklied van Hanna vermeld in 1 Sam. 2.

De Groote Uitbreiding van het Herstelde Israël

Verzen 2 en 3

2. Maak de plaats uwer tent wijd, en dat men de gordijnen uwer woningen uitbreide, verhinder het niet; maak uwe koorden lang, en steek uwe pinnen vast in.

3. Want gij zult uitbreken ter rechter- en ter linkerhand, en uw zaad zal de heidenen erven, en zij zullen de verwoeste steden doen bewonen.

Talloos zijn de beelden in de Schrift aan het leven in tenten ontleend. De stamvaders van Israël hadden in tenten geleefd en gedurende den doortocht door de woestijn had men niet in huizen, maar in tenten gewoond. Doch toen Israël sinds lang niet meer in tenten woonde, bleef toch de uitdrukking tent voor huis. Zie slechts I Kon. 12: 16; Job 4:21; Hoogl. 1:5; vgl. 22:23; 33: 20. Het opbreken van de tent wordt mettertijd het staande zinnebeeld van den dood, Job. 4:21; Jer. 10:20; II Cor. 5: 1; II Petr. 1: 10, terwijl daarentegen het uitbreiden der tent en het diep inslaan der tentpinnen op bestendigheid, voorspoed en uitbreiding wees. Dit laatste nu hebben we hier. Naardien het aantal kinderen der eenzame zoo groot zal zijn, moet het verblijf, de tent, vergroot worden. De tenten waren, evenals onze huizen, van verschillende grootte. Eene eenzame vrouw behoefde natuurlijk geene groote tent, doch van die eenzame is juist vermeld dat ze een veeltallig kroost zal ontvangen en met het oog daarop dient hare tent vergroot te worden. De tentpinnen, de grondontrek van de tent, de tentkoorden en de tentgordijnen worden hier bij name genoemd. *Verhinder het niet* voegt de profeet er als terloops, maar toch met klem bij. Het is alsof hij reeds gevoelt, hoe het enghartig, Joodsch Particularisme de voorspelde uitbreiding zal zoeken te belemmeren. Hij geeft ten opzichte van het verruimen der tent niet minder dan vier bevelen en een verbod. Als elders staan de bevelen natuurlijk weder voor de gewisheid der vervulling.

Vers 5 wijst op den grond der gegeven bevelen. De grond ligt in de geweldige uitbreiding, die Israël in dien dag der toekomst zal bekomen. Rechter- en linkerzijde beteekende bij Israël eene concrete uitdrukking voor naar alle zijden heen. Was er in het eerste vers reeds gesproken van de veelheid der kinderen, hier wordt die gedachte in sterkere taal nader omschreven. Het zaad, waarvan herhaaldelijk tot de Aartsvaders gerept was, en dat de Knecht des Heeren na Zijn lijden zien zou, zal de Heidenen erven, d. i. in bezit nemen, overheerschen, regeeren. En zij zullen de

verwoeste steden, die van geslacht tot geslacht verwoest zijn geweest, bewonen. De Kerk heeft geene verwoeste steden, doch Israël wel. Toen wij als theologisch student dit woord verklaarden, teekenden wij op dit woord het volgende aan, dat tamelijk wel de gangbare gedachte onder de uitleggers van dit woord weergeeft: „Vraagt men naar den eigenlijken tijd der vervulling dezer belofte, dan moet geantwoord, dat de eigenlijke, de eindvervulling niet komt alvorens Christus komt en Zelf alle zonde te niet doet. Doch nu reeds sedert bijna twee duizend jaren is de triomftocht des Evangelies naar 's aardrijks hoeken uit begonnen; zijn de Heidenen ontferd; hunne verwoeste steden ingenomen, terwijl de dorre wildernissen der aarde zijn gaan bloeien als een roos.” Deze verklaring, hoe schoon ze ook moge klinken, deugt ten eenenmale niet, dewijl ze Israël ontferft van diens heerlijke toekomst. Israël is de sleutel en de inhoud van al de profetische voorspellingen. Wie dit uit het oog verliest kan de voorzeggingen niet tot hun recht doen komen.

De Vrees, Schaamte, Schande en Smaad Weggenomen

Verzen 4 tot 6

4. Vrees niet, want gij zult niet beschaamd worden, en word niet schaamrood, want gij zult niet te schande worden; maar gij zult de schaamte uwer jonkheid vergeten, en den smaad van uw weduwschap zult gij niet meer gedenken.

5. Want uw Maker is uw man, HEERE der heirscharen is zijn naam; en de Heilige Israëls is uw Verlosser, Hij zal de God des ganschen aardbodems genoemd worden.

6. Want de HEERE heeft u geroepen als eene verlatene vrouw en bedroefde van geest; nochtans zijt gij de huisvrouw der jeugd, hoewel gij versmaad zijt geweest, zegt uw God.

Werd de eenzame en onvruchtbare vrouw in het eerste vers opgewekt tot blijden jubel, hier wordt hare vreesachtigheid tegemoet gekomen. Eene vrouw in een toestand van dien aard is licht zeer vreesachtig. En de Heere wil wel kinderlijke vrees in Zijn volk zien, doch geene slaafsche of kinderachtige vrees, die angst en kommer in het hart heeft en de liefde naar buiten drijft. En waarom behoeft zij niet te vreezen? Dewijl zij niet beschaamd zal worden. Als eene onvruchtbare vrouw werd zij door haren man en naburen veracht. Doch, zooals in de vorige troostverzen haar reeds is toegeroepen, dit zal veranderen, haar zaad zal de aarde beërven. Haar man, Jehova, leeft! Hij zal voor hare eere zorgen, Gods volk zorgt in den regel niet voor de eere Gods, doch God handhaaft wel de eer Zijns volks. Hij zal genade en eere geven. Israëls zaak schijnt volslagen hopeloos, doch staat ver van hopeloos. Gij zult niet te schande worden. In Israël werd eene overspelige vrouw openlijk tot schande gebracht, doch hier wordt de vrouw verzekerd, dat zij niet verlegen behoeft te zijn, en dat geen schaamteblos hare wangen zal bedekken, dewijl hare schande door onderzoek niet aan het licht zal worden gebracht.

Door de schaamte harer jonkheid verstaan wij den ontrouw van Israël bij de oprichting van het wetsverbond bij Horeb en die gedurende den doortocht door de woestijn bedreven, terwijl de smaad des weduwschaps ziet op de tijden van Israëls ballingschap en verstooting uit het land en uit de gunst des Heeren. De uitleggers, die hier alleen aan de Babylonische ballingschap willen gedacht hebben, vatten dit grootsche hoofdstuk weder veel te bekrompen op. Israël verkeert immers nog als eene onvruchtbare en ontrouwe en verstootene onder de volken, buiten het heilige land, schaamtevol en schandevol. Doch de dag nadert, waarop Israël zelfs de schaamte en schande van hare vroegere geschiedenis zal zijn vergeten. Wat eene genade! Genade, die niet alleen vergeeft en weder-aanneemt, doch zelfs de vroegere schande doet vergeten. Dit woord zegt ons, dat Israël in de toekomstige eeuwen niet gekweld zal worden door de pijnigende gedachte, dat ze als vrouw van Jehova, haar Maker en Man vroeger zoo schandelijk verlaten heeft. En niet alleen Israël, doch Jehova Zelf zal vergeven en vergeten, want meermalen heeft Hij verzekerd, dat Hij Israëls zonden niet meer zal gedenken.

Vers 5 geeft positief de reden aan, waarom ze niets heeft te vreezen. Hij Die haar gemaakt heeft, heeft haar ook getrouwd. En haar Man wordt weder met een viertal heerlijke namen betiteld, die elk eene eigendommelijke heerlijkheid uitdrukken, doch waarover thans niet meer uitgeweid behoeft te worden. Alleen nog dit aangaande den naam *de God des ganschen aardbodems*. Hier zien we, dat Christus in het Vrederijk over het gansche aardrijk als de eenige God erkend en verheerlijkt zal worden, doch dat Hij terzelfder tijd alleen met Israël in een heilig echtverbond zal staan. Als de Go'el zal Hij met uitgetogen zwaard het recht Zijner vrouw handhaven en het onrecht, haar van de volken aangedaan, wreken. Vers 6 geeft in de teederste bewoording de gansche eeuwenlange geschiedenis van Israëls zonde, straf en wederaanname te kennen. Jehova heeft niet alleen deernis met de verstootene, doch de oude, de eerste, de teederste liefde komt weer bij Hem boven.

Een Klein Oogenblik en een Kleinen Toorn

Verzen 7 en 8

- 7. Voor eenen kleinen oogenblik heb Ik u verlaten, maar met groote ontfermingen zal Ik u vergaderen;**
8. in eenen kleinen toorn heb Ik mijn aangezicht van u een oogenblik verborgen, maar met eeuwige goedertierenheid zal Ik Mij uwer ontfermen, zegt de HEERE uw Verlosser.

Jehova wordt thans Zelf sprekende ingevoerd. De Schepper blijft Israëls Echtgenoot. Werkelijke weduwe was ze nimmer geweest. Het scheen wel, alsof Hij haar voor altoos verstooten had. Velen hebben dien schijn zelfs voor onomstootelijke waarheid aangenomen, Israëls finale verstooting vormt in de Christenheid den grondslag van de meeste Bijbelverklaringen en Dogmatieken. Jehova stemt nu hier wel toe, dat Hij inderdaad Israël verlaten heeft, doch het was maar voor een klein oogenblik en met

een kleinen toorn. Dit is verrassende taal, want hoe gansch anders lijkt ons Israëls verwerping toe. Hoe gansch anders beschouwt ook Israël zelf die verwerping, getuige de tweede helft van hoofdstuk 63. God heeft echter eene andere tijdrekening dan wij. Het zijn voornamelijk deze uitdrukkingen die schijnen te pleiten voor het gevoelen van hen, die dit hoofdstuk van de zeventig-jarige ballingschap verklaren. Terecht heeft de beroemde Van Der Palm, die dit hoofdstuk verklaart van Israëls finale wederaanneming, hierop geantwoord: „Waarom zou men der Joden verwerping in dezen tijd, hoe langdurig ook, niet een klein oogenblik kunnen noemen, in vergelijking met de bestendige en eeuwige liefde, waarmee zij weder tot God zullen verzameld worden? te meer, daar de natuur onzer hartstochten het medebrengt, dat zelfs de langdurigste tijd der smarte, bij eene heuchelijke verlossing, ons maar een kort oogenblik toeschijnt, en jaren leeds vergeten worden, niet zelden voor eenen dag der vreugde!”

Met groote ontfermingen zal Ik u vergaderen. Dit woord is dieper dan de zee en hooger dan de bergen. Als het groote lijden van Israël bij God zoo klein is, hoe groot moet dan wel niet zijn datgene wat Hij groot gelieft te noemen. Eens klaagde Hij: „O, die overspelige vrouw! zij neemt in plaats van haren man de vreemden aan,” Ez. 16: 32; doch gelijk Hosea zijn Gomer weder aannam, na hare schandelijke afhoereeringen, alzoo zal Jehova Zijn vrouw weder aannemen. Zegt Hij niet bij monde van Hosea: „Ik zal haar geven hare wijngaarden van daar af, en het dal Achor tot eene deur der hope; en aldaar zal zij zingen als in de dagen harer jeugd en als ten dage, toen zij optoog uit Egypte.” En in dien dag zal Israël Hem noemen: Mijn Man! er niet meer: Mijn Baäl! Welk een volheid van zegen heeft Israël als volk dus nog voor zich! Hoeveel missen zij, die deze troostvolle toekomst van Israël loochenen! Het woord vergaderen wijst op de wijze van wederaanneming. Jehova zal Zijn verstrooid volk uit al de landen terug doen keeren en bijeen vergaderen, waarheen Hij ze verdreven heeft. Hij kan dit doen als de machtige God der strijdende engelenschen, vers 5. Hij zal Zijne engelen uitzenden, opdat deze Zijn volk bijeenvergaderen uit al de vier windstreken. Hij zal haar aannemen, dewijl Hij als de Heilige Israëls waarmaker is van Zijn trouwbelofte. Hij zal haar deel, haar Losser zijn. De smetteloos Heilige, Die met de zonde geene gemeenschap kan hebben, wil dit zondig volk liefhebben als Zijne vrouw. „Ik zal ze vrijwilliglijk liefhebben, want Mijn toorn is van hen gekeerd, Hos. 14:5; en Israël zal God danken in deze woorden: „Ik dank U, Heere! dat Gij toornig op mij geweest zijt; maar Uw toorn is afgekeerd, en Gij troost mij.” Onveranderde liefde en trouw! Dit kleine oogenblik en die toorn duren nu reeds twee en een halve duizend jaren. De lange en bange geschiedenis van Israëls bloed en tranen zijn er in begrepen, doch Jehova stelt het voor, alsof het alles niets beteekent in vergelijking met de toekomstige blijdschap in de eeuwige goedertierenheid. En dan durft men Jehova nog beschuldigen van wraakgierig te zijn!

De Onwrikbare Vastheid van het Toekomend Heil

Verzen 9 en 10

9. Want dat zal Mij zijn als de wateren Noachs, toen Ik zwoer dat de wateren Noachs niet meer over de aarde zouden gaan: alzoo heb Ik gezworen dat Ik niet meer op u toornen noch u schelden zal.

10. Want bergen zullen wijken, en heuvelen wankelen, maar mijne goedertierenheid zal van u niet wijken, en het verbond mijns vredes zal niet wankelen, zegt de HEERE uw Ontfermer.

Hier geeft de Heere een nader bewijs en meerdere vergewissing van de verzekeringen Zijner liefde, uitgesproken in de verzen 7 en 8, als Hij wijst op het historisch voorbeeld van den zondvloed, en nauwkeuriger, den eed bij de oprichting van het Noachitisch verbond gezworen. Het zou eene langwijlige taak zijn en niet naar de bedoeling van dit woord, indien wij hier met vergelijkingen in detail wilden uitweiden over den zondvloed van het verleden en Israëls wederaanname in de toekomst. De tekst eischt dit niet, maar verbiedt dit veeleer en geeft het eigenlijk *tertium*, het derde der vergelijking aan, wanneer hij wijst op den eed die toen, en die thans in betrekking tot Israëls herstel is uitgesproken, Gen. 9:11. Wel wordt er in Gen. 9:11 niet nadrukkelijk van een eed gesproken, maar het verbond, dat God met Noach oprichtte, onderstelt een eed. Zwoer de Heere daar, dat Hij nimmer het strafgericht van den zondvloed zou herhalen, hier zweert Hij, dat Hij nimmermeer op Israël zal toornen of schelden. Het woord schelden beteekent feitelijk stooten, afstooten, terugstooten. In dezen zin wordt het gebezigd in Zach. 3:2 en Mal. 3:11. Inzonderheid zien wij de juiste beteekenis van dit woord in Ps. 104: 7, waar we lezen : „Van Uw schelden vloten zij.” Daar stiet de Heere de wateren terug, zoodat ze wegweken. Alzoo nu wil de Heere Zijn volk niet meer terugstooten naar verren lande. In dezen zin moeten we o. i. hier het toornen en schelden verstaan. Jehova wil Israël niet meer uit zijn land stooten, zooals Hij dit in het verleden gedaan heeft. Nu weet een ieder, dat elke regenboog in de wolken ons zegt, dat het verbond met Noach vaststaat. Even vast zal naar dit woord Israëls bestendige vreugde zijn. De wateren van Zijn toorn zullen dit volk niet meer overstroomden.

De rechte opvatting van vers 10 hangt eenigszins af van de beteekenis die men toekent aan het woordje *ki*, vertaald door want. Sommigen vatten dit concessief op en vertalen door *ofschoon, al zij het ook, al mogen, al zouden ook* en zien dan in het wijken der bergen en het wankelen der heuvelen geen stellig gebeurende toekomst aangekondigd, maar slechts eene mogelijkheid of eene waarschijnlijkheid. Anderen, en wij met hen, vatten dit woordje redegevend op en zien hier eene profetie uitgesproken van het wijken der bergen, vgl. Ps. 102: 27; Hagg. 2:7; Hebr. 12:26-28. Jehova maakt hier eene vergelijking tusschen hetgeen wel en hetgeen niet wijkt. Bij bergen en heuvelen denken we hier aan de bergen in letterlijken zin en niet aan de hoovaardige volken, hoewel bij wijze van toepassing het woord ook wel daarop thuis gebracht kan worden. De bergen staan onwrikbaar pal, tergen vloed en stormen en

zijn beeld van duurzaamheid en onvergankelijkheid. En toch, „als Hij de aarde aanschouwt, zoo beeft zij, als Hij de bergen aanroert, zoo rooken zij.” In aardshokken en -bevingen kunnen die trotsche gevaarten waggelen, storten de bergklompen in en worden tot eene diepe vallei. Onlangs is dit in China, thans weer in Perzië, erger nog in Japan, gebeurd. Dit alles is nog maar een flauw voorbeeld van hetgeen zal geschieden bij de toekomst des Heeren. Dan zullen ook de bergen versmelten als hooi en stoppel, doch ziet dan zal Gods teedere barmhartigheid en het verbond Zijns vredes niet wijken of wankelen. Het verbond des vredes is het verbond der genade in zijn voltooiden vorm, zooals het na Israëls herstel zal bestaan. Men leze en vergelijk hierbij aandachtiglijk 42: 6; 49:8; 59:21; 61:8; Jer. 31: 31-33; 32: 40; 33: 20-25; Ez. 34: 25,26; 37: 26; Hos. 2 : 18.

De Deernis van Jehova met Zijne Verlatene Vrouw

Verzen 11 en 12

11. Gij verdrukte, door onweder voortgedrevene, ongetrooste, zie, Ik zal uwe steenen gansch sierlijk leggen, en Ik zal u op saffieren grondvesten; 12. en uwe glasvensters zal Ik kristallijnen maken, en uwe poorten van robijnsteenen, en uwe gansche landpale van aangename steenen.

Na de plechtige verzekeringen van Zijne trouw en liefde spreekt de Heere hier op directe wijze Zijn verstootene vrouw aan. Uit de woorden, waarmede Hij haar aanspreekt, straalt Zijne groote deernis met haren tegenwoordigen ongelukkigen toestand. Hij noemt haar eerst verdrukte, ongelukkige, fel benauwde. Teekent dit niet juist Israëls wanhopigen toestand voor de laatste tweeduizend jaren? Beroofd van land, stad en tempeldienst en verdrukt van Satan, zonde, hel en de onbesnedenen.

Door onweder voortgedrevene heet ze verder. Men verbeelde zich eene zwakke vrouw op een eenzamen landweg. Ze kan zich haast niet meer voortslepen, want zij is doodelijk vermoeid, totaal afgemat. Doch zij wordt voortgezweept door een zwaren storm. De donder en de bliksem laten haar niet toe om te rusten. Ze moet voort, voort, al maar verder. Treffender had Israëls historie niet kunnen worden geteekend. De stormen des tijds, van vervolging, van oorlog, revolutie, afval en verwoesting hebben dit raadselachtig volk nu reeds voor eeuwen voortgezweept. Het Joodsche volk is onrustiger dan eenig ander ter wereld. Als door een onzichtbare hand worden de Joden voortgedreven naar alle landen. Ze zoeken een schuilplaats doch zullen er nimmer een vinden dan in het hart van Jehova-Jezus.

Ongetrooste, is de derde naam, die hier aan Israël wordt gegeven. Niemand onder de volken had Israël heil of heul doen wedervaren, terwijl ook Jehova Zelf Zijn aangezicht voor een oogenblik verborgen hield, vers 8. Wanneer God troost, dan stort Hij Zijn eigen barmhartigheid als een verkwikkenden balsem in het bedroefde hart en dit heeft Hij voor vele eeuwen aan Israël niet gedaan. En de menschen

kunnen alleen dan troosten, zoo zij zelf de waarheid Gods in eigen hart hebben leeren kennen. Ongeloovigen kunnen niet troosten, noch zelf vertroost worden. Israël had en heeft wel behoefte aan troost, doch heeft van God noch menschen eenigen troost ontvangen, gedurende de dagen van hare omzwerfing.

Na deze drievoudige aanspraak verwisselt plotseling de beeldspraak van eene bedroefde vrouw met die van eene stad. Velen zouden hier liefst van „ongenietbare Oostersche beeldspraak" willen gewagen. Deze plotselinge verwisseling was voor een Jood lang niet zoo groot als voor ons, dewijl de Schrift gedurig eene stad voorstelt als eene vrouw. En ook in Openb. 17 en 18 vloeien de voorstellingen van vrouw en stad ten opzichte van Babel, de valsche kerk, samen, terwijl dit inzake de verheerlijkte Kerk ook al weer geschiedt in Openb. 21. De Heere dient Zich hier aan als den grooten Bouwmeester en Kunstenaar van de stad des Grooten Konings, Jeruzalem. Ten einde nu het beeld van stad bouwen op recht Oostersche wijze concreet te maken, noemt Hij de soort mortel en de steensoorten, die Hij in het metselen en houwten wil gebruiken. Hij noemt als cement hier een soort poeder, *poek*, waarmede de vrouwen hunne wenkbrauwen kleurden. De gewoonte om zich de oogen te bepoederen was en is nog zeer algemeen in het Oosten. Men verklare dit niet alleen uit trots en behaagzucht, maar ook als een voorbehoedmiddel en beschermmiddel tegen de zonnehitte, die dikwijls te fel was voor teedere oogen. Deze veel gezochte poeder nu zal Jehova gebruiken als cement voor de stad Gods. De saffier, waarop de Heere Jeruzalem wil grondvesten is een harde steen, hemelsblauw van kleur.

Hoe hecht en hoe onvergelykelyk schoon zal dit fundament dus worden! Naar het ons voorkomt wil God hier voornamelyk de hechtheid en de schoonheid van Zijn bouwproduct doen uitkomen. Insteê van het voortgezweept worden door het onweder zal de hechtheid komen van een vaste stad, door God Zelf gefundeerd en opgetrokken; in plaats van de tegenwoordige verachting komt de groote sierlykheid van dit Godsgebouw.

In vers 12 wordt de beschrijving van de sterkte en de schoonheid der stad voortgezet. We zouden eene verkeerde uitlegging volgen, indien wij in deze algemeene en hoogdichterlyke beschrijving eene nauwkeurige aanduiding wilden zien en zoeken van een of ander geestelijken achtergrond. Wij moeten dit panorama als geheel in zijn koninklyken luister bewonderen en niet met een microscoop in de hand de afzonderlyke deelen ontleden. Er is van ouds groot verschil geweest in de verklaring van de onderscheidene edelgesteenten, die hier genoemd worden. Het woord glasvensters beteekent letterlyk zonnen en iets van deze beteekenis dient men hier, zij het dan ook zijdelings, in het oog te houden. Het woord glasvenster doet denken aan de vensters van een enkel huis, terwijl het uit heel het verband duidelyk is, dat de profeet hier eene stad en geen enkel gebouw op het oog heeft. Liever vertalen we dit woord met de Revised Version door *huislappen*, linnen, en denken daarbij aan dat deel, waarop de zon hare stralen schiet, zoodat deze uit de verte zelf wel zonnen schijnen te zijn. De Septuaginta vertaalt dit woord door *kanteelen*, d. i. schietgaten, borstweringen. Deze werden boven op den muur aangebracht, zoodat de zon ze op vele zonnen deed gelijken. Dan zou hier tevens eene wenk aangaande de veiligheid

der stad zijn aangegeven. De poorten zullen van robijnsteenen zijn, die schitteren met helrooden gloed en in de zonnestralen vuur schijnen te slaan en vonken te spatten. De poorten waren een zeer voornaam deel van een Oostersche stad, vandaar dat zij in deze beschrijving niet gemist konden worden. En de gansche landpale van Israël zal schitteren van aangename steenen, waarmede ook weder steenen van vuurrooden gloed, hoogstwaarschijnlijk de helroode karbonkelsteenen, bedoeld zijn. In deze laatste zinsnede geeft de profeet van zijne beschrijving als het ware eene korte samenvatting. Geheel de omtrek zal eene pracht zijn voor de oogen. Geheel de stad zal heerlijk zijn om te aanschouwen. De Kerkvader Ireneus meende, zeker op grond van deze beschrijving, dat het nieuw Jeruzalem opgetrokken zou zijn op een grooten karbonkel. Hij en duizenden na hem vereenzelvigden het verheerlijkt aardsch Jeruzalem, dat hier beschreven wordt met het verheerlijkt hemelsch Jeruzalem, dat in Openb. 21 en 22 wordt geteekend. Israëls aardsche en niet der Gemeente hemelsche heerlijkheid wordt hier geschilderd. De beschrijving, tot dusver gegeven, had hoofdzakelijk betrekking op het uitwendige, in het volgend vers gaat de profeet spreken van het inwendig, het geestelijk schoon der bewoners.

De Inwoners van het Hersteld Jeruzalem

Verzen 13 en 14

13. En alle uwe kinderen zullen van den HEERE geleerd zijn, en de vrede uwer kinderen zal groot zijn.

14. Gij zult door gerechtigheid bevestigd worden; wees verre van verdrukking, want gij zult niet vreezen, en verre van verschrikking, want zij zal tot u niet naken.

Nog wordt de beschrijving van de heerlijkheid der stad voortgezet en inzonderheid wordt thans van het geestelijk schoon der inwoners gerept. Werd de vereenzaamde vrouw in vers 2 voorgesteld als wonende in eene tent, ze woont thans in eene prachtige stad, door Gods eigen hand gebouwd. Hare kinderen—en wij herinneren ons dat zij er vele heeft!—zullen van den Heere geleerd zijn. Uit eene vergelijking met Joh. 6: 45 kunnen we veilig besluiten, dat hier Jehova-Jezus is bedoeld. Het woord geleerd is een woord, dat wijst op een praktische geleerdheid door oefening verkregen en doordien men door langdurige oefening aan iets gewoon geraakt is, er mede vertrouwd is, er liefde voor heeft opgevat. De heerlijke gedachte wordt ons hier ingewikkeld aan de hand gedaan, dat de inwoners der Godsstad—want die toch zijn hier bedoeld!—den Heere Jezus in hun midden hebben en in intiemen omgang met Hem zullen leven en Zijne onderwijzing genieten. Zij zullen allen leerlingen van Jehova-Jezus zijn. Al de groote trotsche wereldsteden onzer dagen zullen weldra de vlag moeten strijken voor Jeruzalem, de stad des grooten Konings. De Heere Jezus zal dit in Zijne toekomst tot stand brengen. Het wacht alles op Hem. „Schoon van gelegenheid, eene vreugde der gansche aarde is de berg Zion, aan de zijden van het Noorden, de stad des grooten Konings. God is in hare paleizen.” Dit woord van Ps. 48: 3, 4 is dan vervuld, vgl. Micha 4:1-4; Zach. 14:9. Dit neemt nochtans niet weg, dat

de geloovigen nu reeds van den Heere geleerd zijn, den Heiligen Geest hebben en door Hem alle dingen weten, die ze in 's Heeren dienst hebben te weten. De Gemeente bezit het hooge voorrecht van te leven uit de krachten der toekomstige eeuw.

Het tweede, dat van de kinderen gezegd wordt, is dat hunne *vrede* groot zal zijn. Men vatte dit woord hier op als uitvloeisel van het verbond des vredes, vers 10 en als gave van den Vrededorst, Christus. Het woord Shalom drukt lichamelijke en geestelijke welvaart uit. Het duidt aan de zaligheid in Oud Testamentischen zin. In vers 14 gaat de profeet voort met de zedelijke hoedanigheid der stadsbewoners te beschrijven. *Gij zult door gerechtigheid bevestigd worden*. Het woord gerechtigheid wordt hier genomen van Gods gerechtigheid en is niet Zijne vergeldende of wrekende gerechtigheid, maar de openbaring van Zijn goeden en onveranderlijken wil ten opzichte van Zijn volk. Jehova is de Bouwmeester, de Leermeester en ook de Rechter der stad. Door de openbaring van Zijn heilig recht houdt Hij Zijn volk in stand. Niet alleen Zijn troon, maar ook Zijn volk is gegrond op recht en gerechtigheid, zooals dit door Christus aan het kruis is verdiend. Het derde kenmerk dezer stedelingen is dus, dat zij zich in 's Heeren bescherming mogen verheugen. En in nauw verband daarmee wordt verder gezegd, dat zij verre zullen zijn van druk, vrees en schrik. De regeerende Christus zal alle vijanden verre houden, zoodat Zijn volk rustig, vrij en vreugdevol zich kan ontwikkelen. De profeet stapelt het eene woord op het ander om den vrede en veiligheid der Godsstad te beschrijven. Israël heeft het bij eeuwenlange ervaring geleerd, wat het zegt, om van vijanden verdrukt te worden en om verschrikt te zijn. Daarom is de belofte van vers 14 zeer troostvol voor dit lang getergde volk.

Israëls Volkomene Overwinning over alle Vijanden

Verzen 15 tot 17

15. Zie, zij zullen zich zekerlijk vergaderen, doch niet uit Mij; wie zich tegen u vergaderen zal, die zal om uwentwil vallen.

16. Zie, Ik heb den smid geschapen, die de kolen in het vuur opblaast, en die het instrument voortbrengt tot zijn werk; ook heb Ik den verderver geschapen om te vernielen.

17. Alle instrument dat tegen u bereid wordt, zal niet gelukken, en alle tong die in het gericht tegen u opstaat, zult gij verdoemen: dit is de erve der knechten des HEEREN en hunne gerechtigheid is uit mij, spreekt de HEERE.

Vers 15 wordt gewoonlijk beschouwd als een kruis voor de verklaarders. Dat zit hem voornamelijk in het woordje *goer*, dat allereerst beteekent afwijken aan den weg om te vernachten, voorts als vreemdeling verkeerden, omtrekken van oord tot oord en verder krijgt het de beteekenis van samenkomen, samenrotten als bende met vijandelijke bedoelingen. In Ps. 140:3 is dit woord vertaald door samenkomen om te oorlogen en het lijdt geen twijfel, of deze beteekenis heeft het ook hier. De Septuagint

en Vulgaat vatten het op van de samenstrooming van de Proselieten tot Israël, doch dit is de beteekenis hier niet. Kennelijk wordt hier gedoeld op den laatsten grooten aanval tegen Israël zooals die is beschreven in Ez. 38 en 39; Zach. 14: 1-7 en op tal van plaatsen in het eerste deel van Jesaja. De Heere zegt hier dat, ofschoon de vijanden nog eens woedend mogen samenrotten om tegen Zijn volk te strijden, dit niet met Zijne goedkeuring is en dat zij derhalve ook geene overwinning over Zijn volk zullen behalen, doch zullen *vallen*.

Dat hier nog gewichtige waarheden in betrekking tot Israëls vijanden worden verhaald, blijkt wel uit het tweemaal herhaalde *zie*. Het is een kenmerkende trek van het gansche boek Jesaja, dat het gedurig weder God aanwijst als den Schepper aller dingen. Vers 16 doet dit ook weder. Als een teeken van de hoogheid Gods wordt vermeld, dat Hij den smid gemaakt heeft en den verderver. Om deze woorden bloot van den wapensmid en den wapenbroeder, die geroepen wordt te vernielen, te verklaren, is wel wat zwakke, flauwe uitlegging. Dat God den smid en den krijgsman geschapen heeft behoeft toch waarlijk niet zoo plechtig met een aandacht vestigend woordje *zie* en het tweemaal herhaald *Ik heb geschapen* gezegd te worden. We denken hier liever aan den duivel, die de kolen in het vuur opblaast van Gogs horden in den eindtijd en die volgens Openb. 13:2; 16: 13 en 19:20 in de dagen der groote verdrukking het vuur der hel van den haat tegen Christus opblaast als nooit te voren. De naam verderver past hem en den mensch der zonde, die werkt met de energie des Satans, in bizonderen zin des woords. Zoo wordt hier dus niet bloot de algemeene waarheid verkondigd, dat God de Schepper is van de wapensmeden en van hen die de wapens hanteeren in den strijd, maar bepaaldelijk de zeer heerlijke gedachte, dat Hij als de Schepper zelfs boven de machtigste vijanden van Israël verheven is. In vers 17 wordt de heerlijke gedachte van vers 16 verder uitgebreid. Alle wapentuig, dat tegen Israël bereid wordt, zal nimmer doel treffen. De vele eeuwen van Israëls omzwerfing onder de volken en verdrukking door de volken is wederom de beste commentaar op dit woord. Geen Koning of Keizer, Paus of Concilie hebben ooit met gewenscht gevolg Israël kunnen bestrijden. Elk wapen tegen Israël faalde. Evenmin als de visch Jona kon verteren, zoomin konden de volken den Jood verdelgen. De *tong* ontstoken door het vuur der hel, is nog gevaarlijker wapen dan het slagzwaard, en ook dit vreeselijk wapen bleef nooit ongebruikt tegen Israël, doch de lasteraars werden vroeger of later zelf verdoemd en zullen in het volkengericht door Israël verdoemd worden. En wie gelden nu al de heerlijke beloften in dit hoofdstuk vermeld? De knechten des Heeren, die hunne gerechtigheid uit den knecht des Heeren hebben.